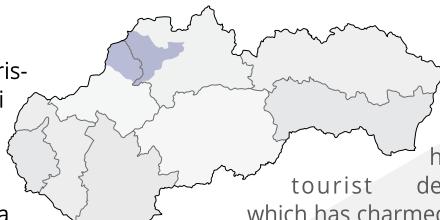

ZÁSKALIE

Región Horné Považie

Horné Považie, región charakteristický nespočetnými možnosťami pre aktívne trávenie dovolenky, je čoraz vyhľadávanejším turistickým cieľom. Jeho neodmysliteľnou súčasťou je krásna príroda, ktorá si podmanila nejedného z návštěvníkov. Okolitá príroda, tradičný spôsob chovu zvierat a pestovanie plodín ponúka ideálne podmienky pre rozvoj agroturistiky. Horné Považie je východiskovým bodom viacerých turistických trás a cyklotrás. Na svoje si prídú nároční i menej nároční turisti, pretože sa tu nachádzajú trasy rôznej náročnosti. Okrem krásnej prírody je región bohatý aj na pamiatky a kultúrne podujatia, pripomínajúce zvyklosti a tradície. Rozmanitosťou podujatí patrí k jedným z najatraktívnejších regiónov Slovenska.

Region Horné Považie

Region Horné Považie, characterized by countless possibilities of spending an active holiday, is an increasingly desired tourist destination. The beautiful nature, which has charmed many visitors, is its inseparable part. The surrounding countryside, traditional methods of breeding animals and growing crops offer ideal conditions for the development of agritourism. Horné Považie is the starting point of several hiking and biking trails. There is something for less demanding as well as challenging tourists, as there are trails of varying difficulty. In addition to the beautiful nature, the region is also rich in monuments and cultural events, reminiscent of customs and traditions. With a variety of events it belongs to one of the most attractive regions of Slovakia.

Pár slov o obci Záskalie

Neviete sa rozhodnúť, ktorú tiesňavu by ste videli radšej? Nevyberajte si a navštívte obe – cestou do Záskalia Manínsku a cestou z neho do Kostolca alebo Vrchteplej Kostoleckú. V prvej zažijete prechod cez ani nie štyri metre širokú úžinu, druhá vás možno zláka vyskúšať si horolezectvo.

Bizarné skalné útvary Manínskej a Kostoleckej tiesňavy sú lákadlom tak pre obdivovateľov obrazov, namaľovaných prírodom do vápencových hornín, ako aj pre aktívnych turistov a horolezcov, ktorí túžia každý centimeter tejto krásy okúsiť na vlastnej koži. Predovšetkým skalný previs v Kostoleckej tiesňave, ktorý je jedným z najväčších skalných previsov na Slovensku, patrí k najvhľadávanejším horolezeckým či skalolezeckým terénom.

Priamo v Záskalí sa darí aj horolezeckej škole, ktorej absolventi často overujú svoje vedomosti a zručnosti na strmých skalách oboch tiesňav – samozrejme, pod odborným dohľadom. Na pamiatku obetí tohto náročného športu vznikol v Manínskej tiesňave symbolický cintorín tých, ktorí podcenili príkre skalné steny a precenili svoje sily.

Krása a tajomnosť tiesňav inšpirovali aj režisériov celevečerných filmov Jánošík, Perinbaba, Pehavý Max a strašidlá, Pacho, hybský zbojník, Vlčie diery a Keby som mal pušku. Niektoré scény týchto filmov boli natáčené práve v tomto prostredí.

Brief Introduction of Záskalie

Can't make up your mind which gorge to choose? Don't be picky and pay a visit to both – Manínska Gorge on your way to Záskalie and continue to Kostolecká Gorge on the way from Záskalie to Kostolec or Vrchteplá. While the first one offers a pass narrower than 4 metres, the other one invites you for a rock climbing adventure.

The idyllic village of Záskalie creates an imaginary boundary between both magnificent gorges. It sits in the valley of Manin creek, which created numerous unique natural formations around Manin mountains.

Bizarre rock formations of Maninska and Kostolecka Gorges attract not only lovers of limestone rocks, but also active tourists and climbers who long for a close-up experience of this beauty. A rock overhang, situated in Kostolecka Gorge, is one of the biggest in Slovakia and very popular with climbers and rock climbers.

There is also a climbing school in Zaskalie. Its students often test their knowledge and skills on steep rock in the gorges, and under expert supervision. To commemorate the victims of this difficult sport, a symbolic cemetery was built in Maninska Gorge for those who underestimated the rock walls and their own strength.

Beautiful and mythical gorges have always inspired film directors. A lot of well-known movies were shot there, such as Jánošík; Perinbaba; Pehavý Max a strašidlá; Pacho, hybský zbojník; Vlčie diery; and Keby som mal pušku.

Erb
Coat of arms

História obce

Village History

Chonkakwmegye – takto odlišne sa nazývalo Záskalie podla písomných dokumentov z roku 1379. Spočiatku obec patrila predovšetkým rovnocennému rodu Záskalských, Zamarovských, Klobušických a Podmanických, neskôr ju už – podobne ako okolité obce – prebralo panstvo dnešnej Považskej Bystrice. Štatistické údaje sú vlastne jediné zachované informácie o dejinách Záskalia v novodobejšej histórii. Niektorí Záskalčania, najmä súkromne hospodáriaci roľníci, obrábali pôdu, iní sa venovali ďalším populárnym zdrojom obživy v tejto oblasti, a to drevorubačstvu a furmančeniu.

Chonkakwmegye – such was the then name of Záskalie according to documents dating back to 1379. Initially, the village belonged to noble families of Záskalský, Zamarovský, Klobušický and Podmanický, only to be taken over, together with other villages, by gentry from Považská Bystrica.

The only historical information about Záskalie that survived until today is statistical data. Some of its inhabitants were farmers who tilled the land, while others lived from woodcutting and haulage business.

Významné osobnosti

Jozef Bazala, Salezián don Bosca – trpitel za vieru

Jozef Bazala (1922 – 1992), ktorého až po niekoľkých desaťročiach jeho snaženia vysvätili za kňaza – aj to len tajne – si označenie trpitela za vieru vyslúžil právom. Kým v roku 1979 začal pôsobiť ako duchovný „podzemnej cirkvi“, odpykal si trest za organizovanie nelegálnych prechodov do zahraničia.

Pre vynikajúce nadanie ho Saleziáni dona Bosca, ku ktorým vstúpil už v roku 1941, vyslali do Bratislavu študovať prírodné vedy, popri ktorých sa sám pustil aj do štúdia teológie vo Svätom Kríži nad Hronom. Prípravu na duchovné povolanie mu však znemožnila vtedajšia štátnej moc. Bazala bol dokonca deportovaný do sústredovacích kláštorov a rôznych pracovných táborov na Slovensku aj v Českej republike. Po návrate do rodnej krajiny a dvanásťich rokoch vo väzení sa opäť vrátil k štúdiu teológie. Kňazskej praxi a príprave tajných študentov bohoslovia sa potom venoval až do pádu bývalého režimu.

Well-Known Persons

Jozef Bazala, Salesian of don Bosco – Faith Sufferer

Ordained only after many decades (and even then secretly), Jozef Bazala deserved his name of “Faith-Sufferer” justly. Before starting to serve as an “underground church” priest in 1979, he had been imprisoned for arranging illegal emigrations abroad.

In 1941, he joined the Salesians of Don Bosco and, due to his great talent, was sent to Bratislava to study natural sciences, along with his theology studies in Svätý Kríž nad Hronom. However, the government barred him from becoming a priest. Bazala was even deported to concentration monasteries and work camps in both Slovak and Czech Republics. On return to his homeland after long 12 years in prison, he went back to study theology. He was a dedicated priest and a teacher of secret theology students until the fall of communism.

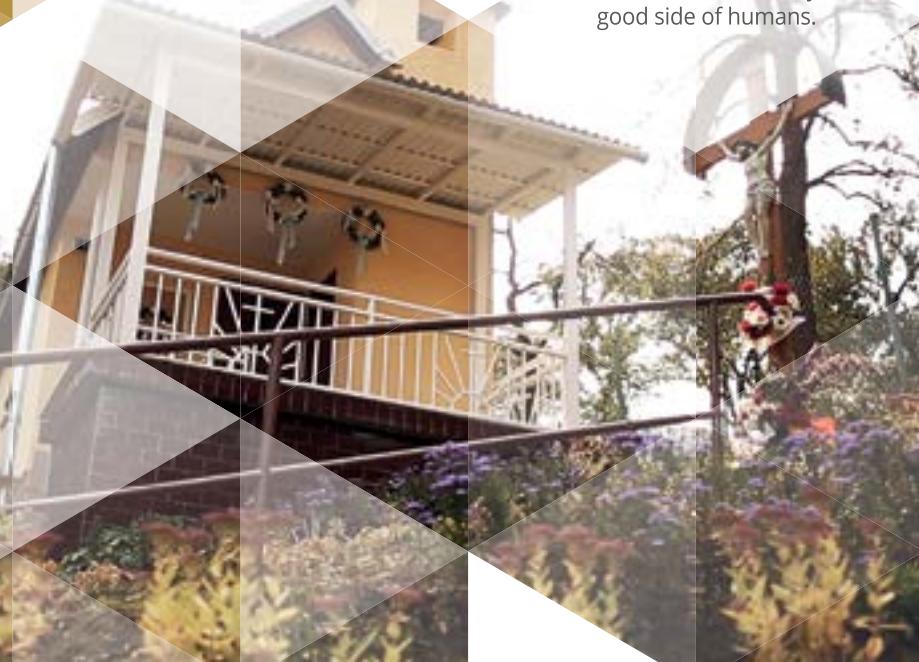
Pamiatky a zaujímavosti

Kaplnka Sedembolestnej Panny Márie

Kaplnku občania Záskalia vybudovali svojpomocne, za pomoc vtedajšieho vedenia obce, ešte počas hlbokej totality, keď na takúto stavbu nebolo možné dostať povolenie. Umiestnili preto svätostánok tak, aby ho nebolo vidno z hlavnej cesty.

Na výstavbu kaplnky sa vyzbierali všetci občania. Niektorí navyše pomohli zapožičaním stavebných mechanizmov, iní aj stavebným materiálom. Každý poskytol svoju pomocnú ruku i odbornú spoluprácu bez nároku na finančnú odmenu.

Kaplnku, zasvätenú Sedembolestnej Panne Márii, tajne vysvätili na Mikuláša v roku 1987. Odvtedy sa v nej každý rok koná svätá omša ako pripomienka spojenia súl občanov Záskalia vo viere v ľudské dobro.

Things To See and Fun Facts

Chapel of Our Lady of Sorrows

The chapel was built by villagers, with the assistance of municipality, during communist period when it was virtually impossible to obtain a building permit for religious buildings. Therefore, the sanctuary was located so that it was not visible from the main road.

Villagers collected money for the chapel among themselves; some lent construction machines, while others donated necessary material. Both laymen and experts gave a helping hand, without asking anything in return.

Chapel dedicated to Our Lady of Sorrows was secretly consecrated on St. Nicholas' Day in 1987. Ever since, there is an annual mass that commemorates how inhabitants of Záskalie joined forces in their belief in the good side of humans.

Národná prírodná rezervácia Manínska tiesňava

Manínsku tiesňavu vyhlásili za národnú prírodnú rezerváciu pod názvom Manínska úžina v roku 1967. Jej nevšedné krásy však obdivovali prví návštěvníci už v 19. storočí. Spolu s nedalekými Súľovskými skalami stále patrí k turisticky najnavštěvovanejším územiam Chránenej krajinnej oblasti Strážovské vrchy.

Tiesňava sa vyformovala medzi vrchmi Veľký Manín a Malý Manín, ktoré kedysi tvorili súvislý hrebeň bradlového pásma. Manínsky potok svojou dynamikou v skalách doslova vyzrezal úžinu so strmými skalnými stenami a divokými bralnými útvarami.

Mnohé z týchto útvarov v tiesňave nesú charakteristické pomenovania, ktoré im dali horolezci, využívajúc niektoré z nich ako lezecké steny. Terény Manínov však nepritahujú len horolezcov, turistov či jaskyniarov. Oddávna sa o ne zaujímali aj prírovodovedci, predovšetkým botanici. V okolí tiesňavy rastie viac než 530 druhov rastlín, z ktorých mnohé sú úplne alebo aspoň čiastočne chránené. Rovnako sú chránené i viaceré vzácné druhy tu žijúcich živočíchov.

Manínska tiesňava je na Slovensku jednou z najužších dolín, cez ktoré sa dá prejsť autom. Je dlhá takmer kilometr a na najužšom mieste je široká len 3,7 metra.

Manínska Gorge National Natural Area

Manínska Gorge was proclaimed as National Natural Area in 1967. However, the first visitors admired its unusual beauty already in 19th century. Along with Súľovské Rocks, Manínska Gorge belongs to the most visited places of the National Nature Reserve Strážovské Mountains.

The gorge was formed between Veľký Manín and Malý Manín mountains which once formed a single cliff ridge. A strong creek cut through the rock a gorge with steep rock walls and wild cliffs.

Many formations earned nicknames that were given by climbers. The area does not attract only climbers, tourists or cavers, though. It has always lured natural scientists, especially botanists. There are more than 530 plant species around the gorge, many of them fully or partially protected. Likewise, many animals living here are considered protected species.

Manínska Gorge is one of the narrowest gorges in Slovakia, through which you can drive a car. The gorge is almost one kilometer long and 3.7 m wide in its narrowest point.

Kostolecká tiesňava

Podobne ako Manínsku tiesňavu aj Kostoleckú vytiesňal Manínsky potok. Priamo od neho a od cesty sa skalné steny dvihajú do veľkej výšky. Kým pravá strana v smere od Záskalia – Drieňovka – je rozpadnutá do drobných bralnatých útvarov a z väčej časti za- rastená hustou vegetáciou, ľavá strana – Kavčia skala – nazvaná podľa výskytu kavky tmavej, vytvára mo- hutný skalný dóm s výklenkom krasového pôvodu. Horolezci ho zvyknú nazývať Kostolecký dóm alebo aj Strecha Slovenska.

I keď je Kostolecká tiesňava o niečo menšia než Ma- nínska, jej impozantné skalné previsy vytvárajú na chrbte Drieňovky a Kavčej skaly originálny fenomén bralného reliéfu Západných Karpát.

Kostolecká Gorge

Similarly to Manínska Gorge, Kostolecká Gorge was also cut by a creek. Rocks rise to huge heights right next to the road. The right side in direction from Záskalie, Drieňovka, has disintegrated into tiny cliffs and most of its part is covered by dense vegetation. The left side, Kavčia skala (named after western jack-daw that lives in the area), creates a huge rock dome with a karst recess. Climbers call it Kostolecký Dome or Roof of Slovakia.

Although somewhat smaller than Manínska Gorge, imposing rock overhangs create an imposing crest phenomenon on the backside of Drieňovka and Kavčia skala in Western Carpathians.

Partizánska jaskyňa

Táto prírodná pamiatka sa nachádza nedaleko turistického chodníka vedúceho zo Záskalia na Veľký Manín v nadmorskej výške 784 metrov. Spomedzi vyše 50 jaskýň na Manínoch je ako jediná prístupná verejnosti. Tvorí ju priestranná tunelovitá klesajúca chodba v sivých vápencoch s rohovcami, dlhá 21 metrov. Miestami sú na stenách sintrové náteky. Počas Slovenského národného povstania slúžila ako prechodný úkryt.

Partizánska cave

Sitting at 784 m elevation, this natural monument is close to the hiking trail from Záskalie to Veľký Manín. Out of more than 50 in Manín, this is the only cave which is opened to the public. It is made of a large, tunnel-shaped corridor in grey limestone with hornstone and a total length of 21 m. Sinter films can be found at some places. It was used as a temporary hide-out during Slovak National Uprising.

Prírodná pamiatka Bosmany

Bralo Skala je najmladším z troch chránených území v okolí Manínov. Za prírodnú pamiatku bolo vyhlásené v roku 1944. Na pravej strane Skaly vyrástli tri samostatne stojace veže tvaru koláčov – „bosniakov“. Práve podľa nich je pomenovaná aj celá prírodná pamiatka Bosmany. Na jedinečnosti pridávajú vápencovej Skale škrapy – hlboké ryhy a hrebeňové výčnelky, vytiesané do vrcholovej časti dažďovými kvapkami. Bralo Skala s Bosmani zdola ochraňuje bukový les, ktorý zároveň celú lokalitu oddeluje od svahu s lúkami a pasienkami.

Bosmany Natural Landmark

Registered as a natural landmark in 1994, Skala is the youngest of the three protected areas around Manin mountains. On its right side, there are three separately standing towers that resemble “bosniak” cakes. This is actually where Bosmany got its name from. Deep ridges and crest outcrops, cut by rain drops, make Skala rather unique. Skala and Bosmany are protected by beech forest which separates the entire area from the slope with meadows and pastures.

Turistické trasy

Hiking Trails

Ak ste sa ešte neprechádzali Manínskou tiesňavou, je najvyšší čas to zmeniť.

Z Považskej Tplej vás do Manínskej tiesňavy, ktorá je jedným z najužších kaňonov v strednej Európe, ale i k ďalším perlám okolia Manínskeho potoka zavedie červená turistická značka. Ak ju prejdete celú a nevychádza ani Súľovský a Hričovský hrad – dominanty Súľovských skál, najrozšiaholejšieho skalného mesta na Slovensku – čaká na vás odmena napríklad vo forme dobrej večere alebo wellnessu priamo v Žiline, kam až značka viedie.

Uprostred trasy sa však môžete odpojiť a v Záskalí zabočiť na zelenú. Tá vám odhalí obdivuhodnú Kostoleckú tiesňavu. Ak si tráfate a máte vhodný výstroj, môžete sa na Drieňovku a Kavčej skale pripojiť k horolezeckým odvážlivcom a zistíť, prečo je práve Kostolecká tiesňava medzi horolezczami a skalolezczami taká oblúbená. Lezenie v týchto lokalitách je usmerňované Štátou ochranou prírody.

V sedle tesne pod Manínom sa na chodník napája žlté značenie. Cez vrch Veľkého Manína sa po nej dostanete až do Považskej Bystrice.

If you haven't been in Manínska Gorge, it is about time to change that.

A red tourist mark from Považská Teplá brings you not only to Manínska Gorge, which belongs to the narrowest canyons in Central Europe, but also to other highlights along the creek. If you walk the entire trail, you will see Súľovský and Hričovský Castles, Súľovské Rocks (the largest rock town in Slovakia) and the trail ends in Žilina where you can treat yourself to a nice dinner or spa treatment.

Halfway into the trail and in Záskalie, however, you can turn and follow the green mark, which will reveal to you the impressive Kostolecká Gorge. If you dare and are properly equipped, you can join the climbers and rock climbers on Drieňovka and Kavčia skala and see for yourself why the gorge is so keenly sought out. Climbing in these areas is guided by the State Environmental Protection.

In a saddle just below Manín, the trail joins the yellow mark. If you follow over Veľký Manín mountain, you will get to Považská Bystrica.

Pozrite si nádherné video
Take a look at this awesome video
od/from ITHILIEN Media

Kultúrne, športové a záujmové podujatia

Január

- Novoročný výstup na Veľký Manín

Február

- Fašiangy v obci

Apríl

- Jilemnického jarná 25-ka
- Stavanie mája

Máj

- Deň matiek
- Váľanie mája

Jún

- Deň detí spojený s opekačkou, detské hry
- Nohejbalový turnaj o pohár starostu obce

September

- Hodové slávnosti v obci spojené s nohejbalovým turnajom

Október

- Mesiac úcty k starším

November

- Halloweenska párt

December

- Mikuláš pre deti, rozsvietenie vianočného stromčeka

Cultural, sporting and interest events

January

- New Year climb to Veľký Manín

February

- Village Fašiangy (pre-Lent Carneval)

April

- Jilemnického jarná 25-ka
- Maypole erection

Máj

- Mother's Day
- Maypole rolling

June

- Children's Day with barbecue event, children games
- „Mayor cup“ tournament in football tennis

September

- Village feast with football tennis tournament

Október

- Respect for Elders Month

November

- Halloween Party

December

- St. Nicholaus Day event for children, Christmas Tree Light up

Kontakty

Oblastná organizácia cestovného ruchu Región Horné Považie

- ✉ Centrum 16/21, 017 01 Považská Bystrica
- ☎ +421 908 826 035
- ✉ oocr.hornepovazie@gmail.com
- 🌐 www.hornepovazie.sk

Turistická informačná kancelária

- ✉ Centrum 16/21, 017 01 Považská Bystrica
- 📞 +421 42/432 65 45 ☎ +421 917 450 658
- ✉ info@tikpb.sk
- 🌐 www.pxcentrumpb.sk

Contacts

Horné Považie Tourist Association

- ✉ Centrum 16/21, 017 01 Považská Bystrica
- ☎ +421 908 826 035
- ✉ oocr.hornepovazie@gmail.com
- 🌐 www.hornepovazie.sk

Tourist Information Office

- ✉ Centrum 16/21, 017 01 Považská Bystrica
- 📞 +421 42/432 65 45 ☎ +421 917 450 658
- ✉ info@tikpb.sk
- 🌐 www.pxcentrumpb.sk

Realizované
s finančnou podporou

Obecný úrad / Municipal Office

- ✉ Záskalie 33
017 05 Považská Bystrica
- 📞 / 📞 +421 42/432 27 92
- ✉ obeczaskalie@damage.sk
- 🌐 www.zaskalie.webnode.sk